



Prediction of Communication Skills and Meta Cognitive Strategies with the Mediation of Emotional Intelligence in Teachers of Non-Profit Schools in Tehran

Shahnaz Tizdastazar¹, Parenaz Banisi^{* 2}, Hassan Shahrakipoor³

1 Masters student in educational management, Islamic Azad University, Electronic Department, Tehran, Iran.

2 Associate Professor of Educational Management, Islamic Azad University, South Tehran Branch, Tehran, Iran.

3 Associate Professor of Educational Management, Islamic Azad University, Roudhan Branch, Tehran, Iran.

* **Corresponding author:** parenazbanisi2017@gmail.com

Received: 2023-10-14

Accepted: 2023-11-24

Abstract

Introduction: Teachers have a fundamental effect on the education of any country and can determine the destiny of a country through the education of students, so it is necessary to identify the characteristics that can be indirectly related to the improvement of the level of knowledge in society.

Objective: The present study was conducted to predict communication skills and metacognitive strategies with the mediation of emotional intelligence in teachers of non-profit schools in Tehran.

Method: In order to achieve the objectives of the research, a sample of 351 people was selected from among all the teachers of non-profit schools in Tehran who were teaching in the academic year of 1402-1403 using a multi-stage cluster random sampling method. Queendom communication skills questionnaire, metacognitive strategies questionnaire (MCQ) and Bar-on emotional intelligence questionnaire were used to collect data. Research data were analyzed through Pearson correlation tests and multiple regression analysis using SPSS statistical software.

Findings: The results showed that the correlation between metacognitive strategies and emotional intelligence is significant at the 0.001 level, and also the correlation between communication skills and emotional intelligence is significant at the 0.001 level.

Conclusion: The results show that emotional intelligence mediates communication skills based on metacognitive strategies. Therefore, those in charge should try to take necessary measures regarding the communication skills of teachers based on metacognitive strategies.

Keywords: Communication skills, Metacognitive strategies, Emotional intelligence, Teachers, Non-profit schools.

© 2023 Journal of School Education in the Third Millennium (JSETM)



This work is published under CC BY-NC 4.0 license.

© 2022 The Authors.

How to Cite This Article: Banisi, P. (2024). Prediction of Communication Skills and Meta Cognitive Strategies with the Mediation of Emotional Intelligence in Teachers of Non-Profit Schools in Tehran. *JSETM*, 1(3): 11-18.





پیش‌بینی مهارت‌های ارتباطی و راهبردهای فراشناخت با میانجیگری هوش هیجانی در معلمان مدارس غیرانتفاعی شهر تهران

شهناز تیزدست آذر^۱، پریناز بنیسی^{۲*}، حسن شهرکی‌پور^۳

^۱ دانشجوی کارشناسی‌ارشد مدیریت آموزشی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد الکترونیکی، تهران، ایران.

^۲ دانشیار مدیریت آموزشی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران جنوب، تهران، ایران.

^۳ دانشیار مدیریت آموزشی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد رودهن، تهران، ایران.

* نویسنده مسئول: parenazbanisi2017@gmail.com

تاریخ پذیرش مقاله: ۱۴۰۲/۰۹/۰۳

تاریخ دریافت مقاله: ۱۴۰۲/۰۷/۲۲

چکیده

مقدمه: معلمان اثر بنیادینی بر آموزش و پرورش هر کشور دارند و می‌توانند در تعیین سرنوشت یک کشور از طریق آموزش دانش‌آموزان داشته باشند، لذا شناسایی خصوصیتی که می‌تواند به طور غیرمستقیم با ارتقا سطح دانش در جامعه مرتبط باشند، ضروری می‌نماید.
هدف: پژوهش حاضر به منظور پیش‌بینی مهارت‌های ارتباطی و راهبردهای فراشناخت با میانجیگری هوش هیجانی در معلمان مدارس غیرانتفاعی شهر تهران، انجام شد.

روش: به منظور دستیابی به اهداف پژوهش از میان کلیه معلمان مدارس غیرانتفاعی شهر تهران که در سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۳ مشغول به تدریس بوده‌اند، نمونه‌ای به حجم ۳۵۱ نفر با روش نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای چندمرحله‌ای انتخاب شدند. برای جمع‌آوری داده‌ها از پرسشنامه مهارت‌های ارتباطی کوبین‌دام، پرسشنامه راهبردهای فراشناخت (MCQ) و پرسشنامه هوش هیجانی بار-ان استفاده شد. داده‌های پژوهش از طریق آزمون‌های همبستگی پیرسون و تحلیل رگرسیون چندگانه با استفاده از نرم‌افزار آماری SPSS مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند.

یافته‌ها: نتایج بدست آمده نشان داد که همبستگی بین راهبردهای فراشناختی و هوش هیجانی در سطح ۰/۰۰۱ معنی‌دار است و همچنین همبستگی بین مهارت‌های ارتباطی و هوش هیجانی در سطح ۰/۰۰۱ معنادار می‌باشد.

نتیجه‌گیری: نتایج نشان‌دهنده آن است که هوش هیجانی براساس راهبردهای فراشناختی، مهارت‌های ارتباطی را میانجی‌گری می‌کند. بنابراین متولیان امر باید سعی کنند نسبت به مهارت‌های ارتباطی معلمان براساس راهبردهای فراشناخت تدابیر لازم را اتخاذ نمایند.

واژگان کلیدی: مهارت‌های ارتباطی، راهبردهای فراشناخت، هوش هیجانی، معلمان، مدارس غیرانتفاعی

تمامی حقوق نشر برای فصلنامه آموزش مدارس در هزاره سوم محفوظ است.

شيوه استناد به این مقاله: بنیسی پور، پریناز (۱۴۰۲) پیش‌بینی مهارت‌های ارتباطی و راهبردهای فراشناخت با میانجیگری هوش هیجانی در معلمان مدارس غیرانتفاعی شهر تهران. فصلنامه آموزش مدارس در هزاره سوم، ۱(۳): ۱۸-۱.

مقدمه

به شکل کارآمد و مؤثر، لازم است که این رابطه در عین اینکه برای خود شخص مفید است، برای شخص مقابل هم سود داشته باشد. به عبارت دیگر مهارت‌های ارتباطی که بعضا

طی تعریفی که محققان از مفهوم مهارت‌های ارتباطی ارائه داده‌اند، این مهارت‌ها عبارتند از توانایی برقراری ارتباط با دیگران

توانایی دریافت و ارسال پیام: توانایی دریافت و ارسال پیام های واضح ارتباطی که از آن به عنوان درک پیام نیز یاد می شود یکی دیگر از مقوله های مهارت های ارتباطی را شامل می شود. بیش نسبت به فرایند ارتباط: این مقوله ناظر به توانایی کشف معنای حقیقی پیام های کلامی و غیرکلامی در ارتباط بوده و در واقع توانایی فهم دیگران است.

قاطعیت ارتباطی: این مهارت ناظر به آن است که فرد بتواند صرف نظر از واکنش عاطفی دیگران، سئوالات و ابهامات خود را بیان کند. در واقع، توان ابزار عقاید و احساساتی است که علیرغم معقول بودن، گاهی اوقات با هنجارهای گروه همخوانی ندارد (بنیسی، فرهادی افشار، ۱۴۰۱).

بنابراین مهارت های ارتباطی نیازمند، توجه، دقت، تفکر و فرایندهای عالی ذهن یا فرایندهای شناختی است تا بتوان پیام را به درستی ارسال و دریافت نمود، اما براساس نتایج پژوهش های جدید، امروزه آنچه بیش از فرایندهای عالی ذهن حائز اهمیت و بررسی است، فرایندهای عالی تر یا فراشناخت است.

واژه «فراشناخت» که نخستین بار توسط Flavel (۱۹۸۸) به کار برده شد، به فرایند «تفکر درباره تفکر» و دانش در مورد این که «چه می دانیم و چه نمی دانیم» اطلاق می شود. مطالعه فراشناخت در ابتدا در حیطه روانشناسی رشد آغاز شد و به دنبال حوزه های دیگر از جمله روانشناسی حافظه، پیری و همچنین عصب شناختی گسترش یافت. فراشناخت آنچنان که روانشناسان مطرح کرده اند دانش درباره فعالیت های تفکر و یادگیری و کنترل آنها یا بررسی دانش فرد، فرایندهای شناختی تولیدات یا آنچه بدان مربوط است. عبارت است از هرگونه دانش یا فعالیت شناختی که یک موضوع شناختی را در برمی گیرد و یا یک فعالیت شناختی را نظم می دهد (شیخانی، شجاعی فرد، ۱۴۰۲).

فراشناخت را می توان به طور کلی شناخت شناخت یا دانستن درباره دانستن تعریف نمود یا به طور دقیق تر فراشناخت عبارت است از: دانش فرد درباره چگونگی یادگیری و تفکر خودش (سیف، ۱۴۰۲). برای آنکه بتوان فراشناخت را به کار برد باید از راهبرد بهره برد منظور از راهبرد مجموعه ای از عملیات است که برای رسیدن به هدف معین تعیین می شود، راهبردهای فراشناختی عمده را می توان در سه دسته قرار داد: ۱- راهبردهای برنامه ریزی ۲- راهبردهای نظارت و ارزشیابی ۳- راهبردهای نظم دهی (سیف، ۱۴۰۲).

راهبردهای فراشناختی ابزاری برای هدایت راهبردهای شناختی و نظارت بر آنها هستند. به سخن دیگر، افراد به کمک راهبردهای فراشناختی از راهبردهای شناختی اش حداکثر استفاده را می برد. از راهبردهای شناختی می توان به پیشرفت های

مهارت های اجتماعی یا مهارت های بین فردی نیز نامیده می شوند، عبارتند از توانایی فرد برای ارتباط برقرار کردن با دیگران در جهت برآورده نمودن نیازها، خواسته ها، حق و حقوق با تعهدات به شیوه ای قابل قبول بدون اینکه به نیازها، خواسته ها، حق و حقوق یا تعهدات دیگران صدمه ای وارد آورد. هدف شما ممکن است دفع یک سوء تفاهم، تشریح یک ایده، دلداری دادن به دوستان، پافشاری روی نظرات، توجیه کردن استادان در مورد ضرورت موضوعی که به عنوان تحقیق در نظر گرفته اید و یا قانع کردن دیگران جهت تجدیدنظر در رفتارهایشان باشد؛ هر چه ما در برقراری ارتباط کارآمدتر باشیم، احتمال دستیابی به هدف بیشتر میسر خواهد بود (محرری، ۱۳۹۵).

مهارت های ارتباطی به منزله آن دسته از مهارت هایی هستند که به واسطه آنها افراد می توانند درگیر تعامل های بین فردی و فرایند ارتباط شوند؛ فرایندی که افراد در طی آن، اطلاعات، افکار و احساسات خود را از طریق مبادله کلامی و غیرکلامی با یکدیگر در میان می گذارند. هریک از افراد در فرایند رشد اجتماعی خویش، برای پیشرفت و شکوفاسازی استعداد های خود و سازگاری مطلوب با محیط و اطرافیان، نیازمند کسب مهارت های ارتباطی هستند که در فرایند اجتماعی شدن، از خانواده آغاز می شود و به فراخور رشد و سن افراد، در مدرسه و اجتماع شکل می گیرد (محمدی احمدآبادی، فلاحزاده، ۱۳۹۹).

مهارت های ارتباطی لازمه زندگی و ادامه مسیر است و می تواند در کنار آمدن ما با دیگران مؤثر باشند، هرگونه کاستی در این زمینه به بروز مشکلاتی در ارتباط های بین فردی می انجامد به طوریکه نارسایی آنها می تواند با احساس تنهایی، اضطراب اجتماعی، افسردگی، عزت نفس پایین و عدم موفقیت های تحصیلی و شغلی همراه باشد. این مهارت ها بر قابلیت های عملی و موفقیت تأکید دارند و از تحلیل نیازها و خواسته های اجتماعی و الزام های روزمره و عادی زندگی استخراج می شوند و بر کیفیت زندگی، سلامت و شیوه های حل مسائل افراد تأثیر بسزایی دارند.

مهارت های ارتباطی شامل پنج مهارت فرعی، گوش دادن، کنترل عاطفی، توانایی دریافت و ارسال پیام، بیش نسبت به فرایند ارتباط و ارتباط توأم با قاطعیت می باشد.

گوش دادن: عبارت است از مشارکت فعال در یک گفت و شنود و هدف از آن تأمین این منظور است که گوش دهنده به آنچه گفته می شود، گوش دهد نه اینکه حدس بزند. گوش سپردن در گفتگوها نیز بیشتر به معنی فهمیدن است تا شنیدن صرف واژه. کنترل هیجانات: این مقوله ناظر به توان ابراز و کنترل آن و نیز کنار آمدن با هیجانات دیگران در خلال ارتباط است.

دانش‌آموزان ارتباط مفید و مؤثر برقرار نماید و برای این منظور لازم است تا از مهارت‌های ارتباطی برخوردار باشد. اطلاع و آگاهی از راهبردهای فراشناختی و هوش هیجانی و نقش آن‌ها در مهارت‌های ارتباطی، اعمال روش‌های مناسب آموزشی، یادگیری و رشد جنبه‌های گوناگون شخصیت دانش‌آموزان را تسریع می‌نمایند، به همین سبب هدف پژوهش حاضر پیش‌بینی مهارت‌های ارتباطی و راهبردهای فراشناخت با میانجی‌گری هوش هیجانی (معلمان مدارس غیرانتفاعی شهر تهران) است.

روش مطالعه

پژوهش حاضر از نظر هدف کاربردی محسوب می‌شود و از نوع توصیفی - همبستگی است. این پژوهش در بین معلمان مدارس غیرانتفاعی شهر تهران که در سال مشغول به تدریس بوده‌اند انجام شده است که از این جامعه تعداد ۳۵۱ نفر به صورت تصادفی خوشه‌ای چندمرحله‌ای به عنوان نمونه انتخاب شدند و برای جمع‌آوری داده از پرسشنامه‌های مهارت‌های ارتباطی، راهبردهای فراشناخت و هوش هیجانی استفاده شد و سپس از طریق روش تحلیل رگرسیون به کمک نرم‌افزار SPSS ورژن ۲۶ داده‌ها مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

ابزار گردآوری داده‌ها

پرسشنامه مهارت‌های ارتباطی

پرسشنامه مهارت‌های ارتباطی توسط Queen Dom در سال (۲۰۰۴) تهیه شده است. این پرسشنامه برای سنجش مهارت‌های ارتباطی بزرگسالان ابداع شده است دارای ۳۴ گویه است که مهارت‌های ارتباطی را توصیف می‌کند. برای تکمیل آن پاسخگو باید هرگویه را بخواند و سپس میزان انطباق وضعیت فعلی خود را با محتوای آن بر روی یک طیف لیکرت پنج درجه‌ای از هرگز تا همیشه مشخص می‌کند.

مهارت‌های ارتباطی فرعی که در این مقیاس مورد بررسی قرار می‌گیرند شامل پنج مهارت گوش دادن، توانایی دریافت و ارسال پیام، بینش نسبت به فرآیند ارتباط، کنترل عاطفی و ارتباط توأم با قاطعیت هستند.

برای سنجش اعتبار آزمون مهارت‌های ارتباطی، ابتدا با استفاده از روش آلفای کرونباخ، اعتبار کل آزمون محاسبه شد که مقدار عددی آن برابر با ۰/۶۹ و حاکی از همسانی درونی قابل قبول این آزمون بود. این مقدار برای آزمودنی‌های دانشجوی ۰/۷۱ و برای دانش‌آموزان دبیرستانی برابر با ۰/۶۶ بود. همچنین ضریب اعتبار کل آزمون با استفاده از روش تنصیف برابر با ۰/۷۱ به دست آمد.

شناختی رسید و از راهبردهای فراشناختی برای نظارت بر پیشرفت استفاده می‌شود. راهبردهای شناختی و فراشناختی به معلمان این توانایی را می‌دهد تا دانش‌آموزان خود را در امر یادگیری کمک نمایند (صیادی، مصرآبادی، ۱۳۹۷).

پژوهش‌های گوناگونی درباره چگونگی تأثیر استفاده از راهبردهای شناختی و فراشناختی انجام گرفته و عموماً نشان داده‌اند، افرادی که از راهبردهای درست و متناسب با هدف معین استفاده می‌کنند، در فعالیت‌های روزمره مانند برقراری ارتباط به موفقیت بیشتری دست می‌یابند (سعدی پور و همکاران، ۱۳۹۷). اما در رسیدن به این موفقیت باید هوش هیجانی را نیز در نظر گرفت.

هوش هیجانی جدیدترین تحول در زمینه فهم ارتباط تفکر و هیجان است. این اصطلاح اولین بار در سال ۱۹۹۰ توسط Mayer و Salovey به عنوان شکلی از هوش اجتماعی مطرح شد که شامل توانایی کنترل احساسات و هیجان‌ات در خود و دیگران، پیرش دیدگاه سایر افراد و کنترل روابط اجتماعی است. هوش هیجانی به توانایی درک درست محیط، خود انگیزی، شناخت و کنترل احساسات خود و دیگران اشاره می‌کند، به طوری که این فرایند بتواند جریان تفکر و ارتباطات را تسهیل نماید. از نظر گلمن هوش هیجانی آگاهی از احساس و استفاده از آن و توانایی تحمل ضربه‌ها و مهار آشفته‌گی‌های روانی است. یکی از مکانیزم‌های مؤثر در شکل‌گیری و فعال شدن قابلیت‌های هوش هیجانی در افراد، شناخت در استفاده مؤثر از فرایندهای شناختی است (شیخانی، شجاعی‌فرد، ۱۴۰۲).

هوش هیجانی شامل توانایی‌هایی چون حفظ انگیزه، استقامت در برابر مشکلات، کنترل خود در شرایط بحرانی و تکانه‌ها، حفظ خونسردی، به تأخیر انداختن کامیابی، همدلی با دیگران و امیدوار بودن است. به نظر انتوناکیس عناصر هوش هیجانی شامل عناصر درونی (خودآگاهی، خودکنترلی، احساس استقلال و ظرفیت، خودشکوفایی و قاطعیت) و عناصر بیرونی (روابط بین فردی، سهولت در همدلی و احساس مسؤولیت) از مهمترین ویژگی‌های معلمان در پیشبرد اهداف آموزشی به شمار می‌روند. از زمان ظهور سازه هوش هیجانی در ادبیات روانشناسی، این سازه در حیطه‌های مختلفی مورد بررسی قرار گرفته است؛ از جمله کار و محیط کاری، آموزش و پرورش و غیره (جمال‌آبادی، میرشاهی، بهشتی‌پور، ۱۳۹۵).

آموزش و پرورش زمانی مؤثر و مفید واقع می‌شود و به درستی انجام خواهد شد که معلمان از آمادگی کافی در ابعاد ذهنی، جسمی، روانی، اجتماعی و اخلاقی برخوردار باشند و نیز در موضوع درسی تخصص داشته باشند. اما این موارد، شروط لازم است نه کافی. معلم برای آموزش مناسب باید بتواند با

پرسشنامه راهبردهای فراشناخت

فرم کوتاه MCQ شش سؤال به عنوان نماینده هر کدام از پنج عامل باورهای فراشناخت انتخاب شدند، در نتیجه تعداد سؤال‌ها از ۶۵ به ۳۰ کاهش یافت. برای پاسخ به سؤال‌ها شبیه فرم اصلی، مقیاس چهار درجه‌ای لیکرت انتخاب شد. شامل کاملاً مخالفم، مخالفم، موافقم، کاملاً موافقم. نمرات به ترتیب ۱، ۲، ۳ و ۴ می‌باشد.

در پژوهشی در سال (۱۳۸۹) برای تعیین روایی پرسشنامه از روایی محتوا استفاده شده است. بدین صورت که پرسشنامه، در اختیار تعدادی از صاحب‌نظران سازمان و مدیریت قرار گرفته است در نتیجه مواردی جهت اصلاح پیشنهاد گردید و سرانجام پس از اعمال اصلاحات در پاره‌ای از موارد پرسشنامه نهایی مورد استفاده قرار گرفت. در این پژوهش پایایی پرسشنامه بر اساس روش آلفای کرونباخ برای کل پرسشنامه با استفاده از نرم‌افزار SPSS به دست آمده است و در نهایت بر روی گروه نمونه آماری اصلی به اجرا گذاشته شد. مقیاس آلفای کرونباخ: فراشناخت ۰/۸۶٪

لازم به ذکر است چنانچه ضریب آلفای کرونباخ بیش از ۰/۷ محاسبه گردد، پایایی پرسشنامه مطلوب ارزیابی می‌شود.

پرسشنامه هوش هیجانی

آزمون هوش هیجانی بار آن در سال ۱۹۸۰ با طرح این سؤال که «چرا بعضی مردم نسبت به بعضی دیگر در زندگی موفق ترند»، آغاز گردید. در این سال مؤلف، مفهوم، تعریف و اندازه‌ای از هوش غیرشناختی ارائه نمود. استراتژی وی (جهت ساخت آزمون) شامل ۴ مرحله اصلی است:

۱- طبقه بندی متغیرهای مختلف و تشخیص این که این متغیرها، تحت چه واژه‌های کلیدی قرار می‌گیرند؛ جهت تعیین

عملکرد مؤثر و موفق، و همچنین سلامت هیجان مثبت (بر اساس تجارب بالینی مؤلف و مرور پیشینه در رابطه با سلامت روان) بدست آمده است.

۲- تعریف عملیاتی این عوامل

۳- ساختن طرحی از پرسشنامه، جهت آزمون این عمل

۴- تفسیر نتایج و به کارگیری آنها برای دسترسی به پایایی،

این آزمون، دارای ۱۱۷ سؤال و ۱۵ مقیاس می باشد که توسط بار- آن بر روی ۳۸۳۱ نفر از ۶ کشور (آرژانتین، آلمان، هند، نیجریه و آفریقای جنوبی) که ۴۸/۸ درصد آنان مرد و ۵۱/۲ درصد آنان زن بودند، اجرا شد و به طور نظامدار در آمریکای شمالی هنجاریابی گردید.

نتایج حاصل از هنجاریابی نشان داد که آزمون از اعتبار و روایی مناسبی برخوردار است.

پاسخ های آزمون نیز بر روی مقیاس ۵ درجه ای لیکرتی (کاملاً موافقم، موافقم، تا حدودی، مخالفم و کاملاً مخالفم) تنظیم شده است.

یافته‌ها

جدول ۱: فراوانی نمونه بر حسب جنسیت

جنسیت	فراوانی	درصد
مرد	۱۸۰	۵۱/۲۵
زن	۱۷۱	۴۸/۷۵
جمع	۳۵۱	۱۰۰

جدول ۲: شاخص‌های توصیفی مولفه‌های پرسشنامه مهارت‌های ارتباطی و راهبردهای فراشناختی و هوش هیجانی

مولفه	میانگین	انحراف استاندارد	تعداد
مهارت‌های ارتباطی	۱۹/۶۹	۰/۹۰	۳۵۱
راهبردهای فراشناختی	۱۱۴/۶۴	۱۵/۸۶	
هوش هیجانی	۱۱۷/۴۲	۱۶/۵۶	

جدول ۳: نتایج آزمون کلمونگروف اسمیرنوف

نتیجه	Sig	K-S	مهارت‌های ارتباطی	آزمون‌ها
$p > 0.05$ و نرمال است.	۰/۱۲۳	۰/۱۱۸	راهبردهای فراشناختی	
$p > 0.05$ و نرمال است.	۰/۱۴۸	۰/۰۹۴	هوش هیجانی	
$p > 0.05$ و نرمال است.	۰/۱۵۹	۰/۰۸۵		

جدول ۴: نتایج آزمون کلمونگروف اسمیرنوف

هوش هیجانی		متغیر
۳۵۱	تعداد	راهبردهای فراشناختی
**۰/۴۲	همبستگی	
۰/۰۰۱	معنی داری	
۳۵۱	تعداد	مهارت های ارتباطی
**۰/۴۵	همبستگی	
۰/۰۰۱	معنی داری	

نتایج بدست آمده نشان می دهد که همبستگی بین راهبردهای فراشناختی و هوش هیجانی ۰/۴۲ که در سطح ۰/۰۰۱ معنی دار است و همچنین همبستگی بین مهارت های ارتباطی و هوش هیجانی ۰/۴۵ می باشد که در سطح ۰/۰۰۱ معنادار می باشد.

جدول ۵: خلاصه تحلیل رگرسیون

ضریب تعدیل	مجذور ضریب همبستگی	ضریب همبستگی
۰/۲۰	۰/۲۱	۰/۴۶

همان طور که در جدول ۵ مشاهده می شود میزان مجذور ضریب همبستگی ۰/۲۱ بدست آمده که نشان می دهد راهبردهای فراشناختی و مهارت های ارتباطی تا ۲۱ درصد واریانس هوش هیجانی را تبیین می کند که عددی معنادار می باشد. همان طور که در جدول ۶ ملاحظه می شود، مقدار F مشاهده شده ($F_{1,351} = 2.93$) اثر معناداری را در سطح ۰/۰۵ نشان می دهد؛ بنابراین می توان نتیجه گرفت که متغیر پیش بین متغیری با قابلیت پیش بینی متغیر ملاک می باشد.

جدول ۶: تحلیل واریانس رگرسیون

منبع	مجموع مجزورات	df	میانگین مجزورات	F	سطح معناداری
رگرسیون	۲۵۷/۸۸	۱	۲۴۹/۸۷	۲/۷۱	۰/۰۴۷
باقی مانده	۲۶۹۵۹/۵۷	۳۵۱	۹۲/۰۱		
کل	۲۶۹۶۹/۴۴	۳۵۱			

جدول ۷: ضرایب رگرسیون

متغیر	ضریب استاندارد نشده رگرسیون	ضریب استاندارد شده رگرسیون		t	Sig
		خطای استاندارد	β		
ضریب ثابت	۱۲/۸۶	۰/۵۷۹	-	۲۲/۲۳	۰/۰۰۱
مهارت ارتباطی	۰/۰۴۴	۰/۰۰۹	۰/۳۰۱	۴/۹۴	۰/۰۰۱
راهبردهای فراشناختی	۰/۰۲۱	۰/۰۰۸	۰/۲۱۲	۳/۵۷	۰/۰۰۱

همان طور که در جدول ۷ مشاهده می شود، ضریب بتای مهارت های ارتباطی ۰/۳۰۱ بدست آمده است و همچنین ضریب بتای راهبردهای فراشناخت برابر با ۰/۲۱۲ می باشد که در سطح ۰/۰۰۱ معنادار است. با توجه به نتایج متغیر مهارت های ارتباطی نقش بیشتری در پیش بینی هوش هیجانی دارد. پژوهش حاضر با پژوهش شیخانی و همکاران (۱۴۰۲) مبنی بر وجود رابطه بین فراشناخت و هوش هیجانی همراستا است، آن ها در پژوهش خود به این نتیجه رسیدند که دانش آموزانی که از راهبردهای فراشناختی بهره می برند، از هوش هیجانی بالاتری برخوردارند، قربانی و همکاران (۱۳۹۸) نیز در پژوهش خود به نتایج مشابهی دست یافتند. در تبیین این یافته می توان گفت فراشناخت به معنای دست یافتن به شناخت درباره

همان طور که در جدول ۷ مشاهده می شود، ضریب بتای مهارت های ارتباطی ۰/۳۰۱ بدست آمده است و همچنین ضریب بتای راهبردهای فراشناخت برابر با ۰/۲۱۲ می باشد که در سطح ۰/۰۰۱ معنادار است. با توجه به نتایج متغیر مهارت های ارتباطی نقش بیشتری در پیش بینی هوش هیجانی دارد.

بحث

این پژوهش با هدف پیش بینی مهارت های ارتباطی و راهبردهای فراشناخت با میانجیگری هوش هیجانی در معلمان مدارس غیرانتفاعی شهر تهران، انجام شد. نتایج حاکی از آن بود که بین مهارت های ارتباطی و راهبردهای فراشناخت با هوش

عاطفه و احساس در جهت هدایت رفتار، افکار و ارتباط مؤثر بر این نتایج صحنه می‌گذارد. باتوجه به نتایج حاصل از داده‌های جمع‌آوری شده که نشان دهنده رابطه میان مهارت‌های ارتباطی، راهبردهای فراشناخت و هوش هیجانی است پیشنهاد می‌شود به جهت ارتقا بازده مدارس و بهبود یادگیری در دانش‌آموزان دوره‌ها و کارگاه‌هایی به جهت آموزش مهارت‌های ارتباطی و راهبردهای فراشناخت برای معلمان و دانش‌آموزان برگزار شود و نیز دوره‌هایی برای آشنایی بیشتر معلمان با هوش هیجانی و روش‌های افزایش آن در دانش‌آموزان در برنامه‌های قبل و ضمن خدمت آنان گنجانده شود.

موازین اخلاقی

در این مطالعه اصول اخلاق در پژوهش شامل اخذ رضایت آگاهانه از شرکت‌کنندگان و حفظ اطلاعات محرمانه آنها رعایت گردیده است.

تشکر و قدردانی

پژوهشگران مراتب قدردانی و تشکر خود را از کلیه شرکت‌کنندگان این پژوهش که با استقبال و بردباری، در روند استخراج نتایج همکاری نمودند، اعلام می‌دارند.

تعارض منافع

نویسندگان این مطالعه هیچ گونه تعارض منافی در انجام و نگارش آن ندارند.

فهرست منابع

- Amirian L, Ghadam Pour E, Abbasi M. Investigating the mediating role of communication skills and academic skills in relation to parenting styles, metacognitive beliefs and stress coping styles with risk-taking of adolescent students with high-risk behaviors. *Rooyesh* 2022; 11 (3) :11-24. [Persian]
- Banisi P, Farhadi Afshar P. Teaching communication skills. *Academic Jihad Publications*, 2022. [Persian]
- Curci A, Lanciano T, Soletti E. Emotions in the Classroom: The Role of Teachers' Emotional Intelligence Ability in Predicting Students' Achievement. *The American Journal of Psychology*, 2014; 127 (4): 431-445.

موضوعی شناختی یا شناخت درباره فرایند تفکر، یادگیری و کنترل آن‌هاست. باتوجه به اینکه هوش هیجانی به معنای توانایی درک احساسات دیگران و توانایی اداره مناسب خلق و خو است و بر شناخت احساسات خویش و دیگران و استفاده از آن برای اتخاذ تصمیمات مناسب می‌باشد؛ وجود رابطه هوش هیجانی با فراشناخت بر این مهم تأکید دارد که شخص در مواجهه با مشکلات به چنان دانش و شناختی از خود رسیده است که می‌تواند فارغ از عواطف و احساسات تصمیمات درست را اتخاذ نماید (شیخانی و همکاران، ۱۴۰۲).

در کل طبق نظر Young (۲۰۰۴)، می‌توان گفت در فراشناخت تأکید عمده بر آگاهی افراد از نظام شناختی خود است. بر این اساس یادگیرنده تلاش می‌کند تا از نظام شناختی خود آگاه شود، راه‌های از میان بردن موانع یادگیری را بداند و فعالیت‌های خود را تنظیم نماید. از طرفی Stattelmeier (۲۰۰۲) اعتقاد دارد که هوش هیجانی باعث می‌شود که افراد با دریافتن و شناخت هیجانات خود و مدیریت احساسات و هیجانات بتوانند آگاهی و تمرکز بیشتری بر خود و محیط داشته و با شناخت و آگاهی بیشتر از خود، راهبردهای مناسب‌تری برای کسب یادگیری به کار بگیرند.

نتایج حاصل از پژوهش‌های نصیری و همکاران (۱۴۰۲)، توسلی (۱۴۰۱)، امیریان (۱۴۰۱)، غلامی (۱۴۰۰)، حاجی‌پور (۱۳۹۹)، Drigas (۲۰۲۱)، و Curci (۲۰۱۴) که به بررسی رابطه مهارت‌های ارتباطی و هوش هیجانی پرداختند نیز با نتایج حاصل از پژوهش حاضر هم‌راستا و هم جهت است. هوش هیجانی به توانایی‌های اجتماعی افراد اشاره دارد که این توانایی‌ها با مهارت‌های ارتباطی ارتباط مستقیم دارند. افرادی که از مهارت‌های ارتباطی بالاتری برخوردارند، در درک موقعیت‌های اجتماعی و عواطف و احساسات خود و دیگران بهتر عمل می‌کنند و همین مورد موجب برانگیخته شدن واکنش‌های منطقی نسبت به مسائل می‌گردد که پیش‌بینی کننده هوش هیجانی است.

مهارت‌های ارتباطی و راهبردهای فراشناختی می‌توانند با ایجاد درک و آگاهی نسبت به روابط بین فردی و هیجانات درگیر در آن و ایجاد امکان مدیریت این موقعیت‌ها و هیجانات مانند اینکه فرد بتواند در برابر ناملازمات انگیزه خود را حفظ کرده و پایداری کند، بر تکانش‌های خود را مسلط شود و کامیابی را به تعویق اندازد و اجازه ندهد پریشانی خاطر قدرت تفکر او را خدشه دار سازد، نقش مهمی در پیش‌بینی هوش هیجانی ایفا نمایند؛ هوش هیجانی به توانایی افراد در تلفیق هوشیارانه افکار و عمل در ایجاد نتایج بهینه در روابط با خود و دیگران اشاره دارد. سینگر نیز با تعریف خود از هوش هیجانی به عنوان هوش بکارگیری

- management, economics and accounting, 2015. [Persian]
- Nasiri R, Bagharian Shaban A, Azadi R. Investigating the relationship between emotional intelligence and communication skills with the job performance of elementary school teachers in Faridoonkanar city in the academic year of 2021-2022. *Journal of Psychological Studies and Educational Sciences*, 2023; 5(50). [Persian]
- Saadipour I, Ebrahimi Qavam S, Farkhi NA, Asadzadeh H, Samati N. Academic performance prediction model based on the components of emotional intelligence, problem solving skills and motivation to progress with the mediation of learning strategies (cognitive and meta-cognitive) in smart and normal school students. *Research in educational systems*, 2017; 12(40): 65-90. [Persian]
- Sayadi S, Masrabadi J. Meta-analysis of the effectiveness of concept map training on cognitive, meta-cognitive and emotional indicators of academic progress. *Cognitive Strategies in Learning Quarterly*, 2017; 6(11): 67-94. [Persian]
- Seif AA. *Modern educational psychology*. Tehran: Doran Publications. 2023. [Persian]
- Sheikhani A, Shujaei Fard A. Investigating the relationship between emotional intelligence and metacognition with problem solving skills in first grade high school students in Shiraz. *Approach to Philosophy in Schools and Organizations*, 2023; 2(1): 1-13. [Persian]
- Tavasolinejad M, Shabani Kh. The relationship between teachers' emotional intelligence and their communication skills (case study: primary school teachers of Chalus city), 7th National Conference on New Approaches in Education and Research, Mahmoudabad. 2022 [Persian]
- Drigas A, Papoutsi C, Skianis C. Metacognitive and Metaemotional Training Strategies through the Nine-layer Pyramid Model of Emotional Intelligence. *International Journal of Recent Contributions from Engineering, Science & IT (iJES)*, 2021; 9(4): 58-76.
- Gholami Avati R, Ahmadnejad SA, Zahedi Qadiklai A. Investigating the relationship between emotional intelligence and communication skills of managers and employees of rural cooperative administration and rural cooperative companies in Golestan province, National Conference on New Achievements in Management, Economics and Accounting Research, Isfahan. 2020. [Persian]
- Ghorbani M, Jalalundi M, Dolatabadi H. The role of metacognitive strategies and emotional intelligence in predicting the writing skills of sixth grade students. *Cognitive Strategies in Learning*, 2018; 8(14): 225-239. [Persian]
- Hajipour H, Adib Saber F. Investigating the relationship between emotional intelligence and communication skills, satisfaction and job commitment of physical education teachers in Langrod city, the fifth international conference on modern researches in sports sciences and physical education, Hamedan. 2019. [Persian]
- Jamal Abadi P, Mirshahi F, Beheshtipour H. Emotional intelligence and its place in effective communication. *International research conference in science and technology*, 2015. [Persian]
- Mohammadi Ahmadabadi N, Falahzadeh T. The effect of emotional intelligence and communication skills on conflict management practices among school administrators. *Education management and perspective*, 2019; 2(4 (6)) . [Persian]
- Moharri S. Investigating the effect of communication skills and behavior on attracting customers. The third international conference on new researches in